

4. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права: навч. посібн. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди, В.І. Шишкіна. – К.: Старий світ, 2006. – 576 с.
5. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права: навч. посібн. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди, В.І. Шишкіна. – К.: Старий світ, 2006. – 576 с.
6. Адміністративне судочинство України: підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов [та ін.]; за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К.: Зорінком Інтер, 2009. – 672 с.
7. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / Оксана Володимирівна Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
8. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / Оксана Володимирівна Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
9. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: монографія / Оксана Володимирівна Кузьменко. – К.: Атіка, 2005. – 352 с.
10. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії: монографія / Віктор Павлович Тимошук. – К.: «Конус – Ю», 2010. – 296 с.
11. Миколенко О.І. Теорія адміністративного процедурного права: монографія / Олександр Іванович Миколенко. – Харків: Бурун Книга, 2010. – 336 с.
12. Миколенко О.І. Теорія адміністративного процедурного права: монографія / Олександр Іванович Миколенко. – Харків: Бурун Книга, 2010. – 336 с.
13. Адміністративне судочинство України: підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов [та ін.]; за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К.: Зорінком Інтер, 2009. – 672 с.
14. Тимошук В.П. Адміністративні акти: процедура прийняття та припинення дії: монографія / Віктор Павлович Тимошук. – К.: «Конус – Ю», 2010. – 296 с.
15. Адміністративне судочинство України: підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов [та ін.]; за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К.: Зорінком Інтер, 2009. – 672 с.
16. Адміністративне судочинство України: підручник / О.М. Пасенюк (кер. авт. кол.), О.Н. Панченко, В.Б. Авер'янов [та ін.]; за заг. ред. О.М. Пасенюка. – К.: Зорінком Інтер, 2009. – 672 с.
17. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права: навч. посібн. / за заг. ред. Р.О. Куйбіди, В.І. Шишкіна. – К.: Старий світ, 2006. – 576 с.
18. Школик А.М. Порівняльне адміністративне право: навч. посібник / Андрій Михайлович Школик. – Львів: ЗУКЦ, 2007. – 308 с.

УДК 342.97:336.732 (477)

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПОРЯДКУ СТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК У ЗАРУБІЖНИХ КРАЇНАХ

Довгополик А.А., аспірант

Запорізький національний університет

Стаття присвячена питанням адміністративно-правового регулювання порядку створення і діяльності кредитних спілок у зарубіжних країнах з метою визначення позитивних особливостей задля вдосконалення існуючої вітчизняної системи державного регулювання кредитних спілок.

Ключові слова: кредитна спілка, кредитний кооператив, адміністративно-правове регулювання, державна реєстрація, ліцензування, контроль, нагляд.

Довгополик А.А. АДМИНИСТРАТИВНО-ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ПОРЯДКА СОЗДАНИЯ И ДЕЯТЕЛЬНОСТИ КРЕДИТНЫХ СОЮЗОВ В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ / Запорожский национальный университет, Украина

Статья посвящена вопросам административно-правового регулирования порядка создания и деятельности кредитных союзов в зарубежных странах с целью определения положительных особенностей для усовершенствования существующей отечественной системы государственного регулирования кредитных союзов.

Ключевые слова: кредитный союз, кредитный кооператив, административно-правовое регулирование, государственная регистрация, лицензирование, контроль, надзор.

Dovgopolyk A.A. ADMINISTRATIVE-LEGAL REGULATION OF THE ORDER OF CREATION AND ACTIVITY OF THE CREDIT UNIONS IN FOREIGN COUNTRIES / Zaporizhzhya national university, Ukraine

The article is devoted questions of is administrative-legal regulation of an order of creation and activity of the credit unions in foreign countries for the purpose of definition of positive features for improvement of existing domestic system of state regulation of the credit unions.

Key words: credit union, credit cooperative society, administrative-legal regulation, state registration, licensing, control, supervision.

Кредитні спілки в Україні є мало дослідженим, однак дієвим механізмом у забезпеченні різних прошарків населення грошовими коштами, задоволенні фінансових потреб своїх членів. Дослідження зарубіжного досвіду адміністративно-правового регулювання порядку створення і діяльності кредитних спілок надасть можливість проаналізувати становлення та характерні особливості їх напрямків роботи в різних країнах світу, а також дозволить виявити слабкі сторони та позитивні моменти задля вдосконалення існуючої вітчизняної системи державного регулювання кредитних спілок. Під поняттям кредитних спілок у світі розуміються неприбуткові кооперативи, засновані на принципах демократичного управління, що знаходяться у власності їх членів. Вони надають фінансові послуги своїм членам, серед яких також розподіляються отримані від операційної діяльності кошти.

Дослідження закордонного досвіду адміністративно-правового порядку створення та специфічних аспектів діяльності кредитних спілок є досить ускладненим у зв'язку з відсутністю доступу до офіційних текстів спеціальних нормативних актів, що регламентують взаємовідносини публічної адміністрації з особами приватного права. Здебільшого в правовій науці трапляється поверхневий опис системи кредитної кооперації в тій чи іншій країні. Батьківщиною кредитних спілок вважається Німеччина, де в 1848 році у Фрідріха Вільгельма Райфайзена виникла ідея створення кредитних спілок. Тому перш за все пропонується розглянути діяльність німецьких кредитних спілок. Сьогодні Німеччина має розвинену систему кредитної кооперації, яка в свою чергу відіграє важливу роль у фінансуванні сільського господарства країни. Система кредитної кооперації Німеччини має стабільну трирівневу організаційну структуру. Її основу – перший рівень складають місцеві кооперативні банки (кредитні товариства), що включають переважно „фольксбанки” і „райффайзенбанки”. Другий рівень представлений регіональними кооперативними банками, що мають широкий спектр діяльності. І вони в свою чергу є и та членами „Дойче геноссеншафтсбанка”, що представляє третій, верхній рівень кооперативного сектора. Діяльність кредитних кооперативів в країні регулюється Законом „Про товариства” і Законом „Про кредитну справу”. Відповідно до цих законів, кредитний кооператив проходить подвійну реєстрацію: як кредитна організація і як кооператив (в реєстрі кооперативних підприємств). Подвійна державно реєстрація кредитних спілок має місце і в українському законодавстві. Основна вимога, що висувається до новостворених кооперативних банків – це мінімальний розмір власного капіталу. Під час оформлення ліцензії, федеральне відомство по нагляду вимагає надання докладних біографій на кожного керівника із зазначенням, окрім загальних відомостей, даних про професійну освіту, назви всіх організацій, у яких він працював. Кредитні спілки у Великобританії створюються для обслуговування певних груп людей, тому не мають широкого поширення. Закон Великобританії „Про кредитні спілки” 1979 року (Credit Unions Act) містить достатньо конкретний та повний перелік цілей діяльності кредитного кооператива: підвищення рівня добробуту членів кредитної спілки шляхом накопичування заощаджень, створення кредитних ресурсів для взаємної вигоди членів, які отримують управління заощадженнями членів, навчання членів кредитної спілки грамотному використанню грошей та управління своєю фінансовою діяльністю. Розвиток кредитних спілок Ірландії розпочався з 1958 року – із започаткуванням першої ірландської кредитної спілки. Вони представляють собою яскравий приклад фінансової стабільності і широкої популярності із збереженням основних рис кооперативного руху.

Дещо простіша ситуація складається навколо дослідження адміністративно-правових особливостей кредитних спілок пострадянських держав. Адже вони мають подібну історію становлення органів публічної адміністрації, схожу структуру та функції. Так, наприклад, у Росії кредитні спілки мають назву кредитні споживчі кооперативи, вони почали свою діяльність з 1991 року на підставі діючого на той момент Закону СРСР „Про споживчу кооперацію” від 26 травня 1988 року. В умовах майже повної відсутності законодавства, кредитні кооперативи створювались і у формі громадських організацій, і у формі товариств з обмеженою відповідальністю, а з моменту прийняття закону „Про споживчу кооперацію в Російській Федерації” від 19 червня 1992 року – у формі споживчого кооперативу. І лише після прийняття 11 червня 1997 року нової редакції вказаного закону, кредитні кооперативи були виведені із сфери його регулювання, у результаті знову настав правовий вакуум для поширення діяльності кредитних спілок. Конституція Російської Федерації [1] встановлює права і свободи громадянина на добровільне об'єднання і свободу економічної діяльності, не забороненої законом і не спрямовану на монополізацію і недобросовісну конкуренцію (ст.ст.18, 34 Конституції Російської Федерації). Цивільний кодекс Російської Федерації [2] (ст.116) закріплює поняття споживчого кооперативу (добровільне об'єднання громадян і юридичних осіб на основі членства з метою задоволення матеріальних та інших потреб учасників, що здійснюється шляхом об'єднання членами майнових пайових внесків). Споживчий кооператив згадується у зв'язку з тим, що 03 липня 2009 року Державною Думою прийнятий Федеральний Закон „Про кредитну кооперацію” [3]. Законопроект про кредитну кооперацію мав складну долю, що проявлялася в багаторазовому відхиленні Державною Думою та Президентом [4]. Наразі діяльність кредитних споживчих кооперативів регламентується Федеральним законом № 190-ФЗ „Про кредитну кооперацію” від 18 липня 2009 року (прийнятий Державною Думою 03 липня 2009 року, схвалений Радою Федерації 07 липня 2009 року). Вказаний Закон містить наступне визначення: „кредитний споживчий кооператив (далі – кредитний кооператив) – добровільне об'єднання фізичних та (або) юридичних осіб на основі членства та за територіальним, професійним та (або) іншим принципом з метою задоволення фінансових потреб членів кредитного кооперативу (пайщиків)”. Тобто, кредитні спілки в Російській Федерації мають назву кредитного споживчого кооперативу. Щодо основних відмінних рис у визначеннях поняття „кредитна спілка” в законодавстві України та Російської Федерації, можна зазначити наступні:

- у суб'єкті заснування (в Україні – фізичні особи, професійні спілки, їх об'єднання; у Російській Федерації – фізичні та (або) юридичні особи);
- у зовнішній формі виразу (в Україні – неприбуткова організація; у Російській Федерації – добровільне об'єднання);
- у меті (в Україні – задоволення потреб членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки; у Російській Федерації – задоволення фінансових потреб членів кредитного кооперативу (пайщиків);
- за принципом об'єднання (в Україні – на кооперативних засадах; у Російській Федерації – на основі членства та за територіальним, професійним та (або) іншим принципом).

Кредитний кооператив може бути створений не менш ніж 15 фізичними особами чи 5 юридичними особами, а кредитний кооператив, членами якого одночасно є фізичні і юридичні особи, може бути створений не менш ніж 7 вказаними особами (для порівняння в Україні – не менше ніж 50 фізичних осіб). Кредитний кооператив створюється на основі членства за територіальним, професійним та/або іншим принципом, який встановлюється статутом кредитного кооперативу. Державна реєстрація кредитного кооперативу здійснюється на підставі Федерального закону від 08 серпня 2001 року № 129-ФЗ „Про державну реєстрацію юридичних осіб та індивідуальних підприємств” [5]. Для проведення державної реєстрації надаються такі документи: заява про державну реєстрацію за затвердженою формою, рішення про створення юридичної особи (протокол), статутні документи, документ про сплату державного мита. Державна реєстрація здійснюється в строк не більше ніж п'ять робочих днів з дня подання документів. Припинення кредитного кооперативу в Російській Федерації здійснюється у формі реорганізації чи ліквідації в добровільному чи примусовому порядку (за рішенням загальних зборів кооперативу чи відповідного органу публічної адміністрації).

Державне регулювання відносин у сфері кредитної кооперації здійснюється органом, визначеним Урядом Російської Федерації федеральним органом виконавчої влади, уповноваженим на здійснення функцій з вироблення державної політики, нормативно-правовому регулюванню в сфері банківської діяльності, контролю і нагляду у сфері кредитної кооперації. Постановою Уряду Російської Федерації від 26 січня 2010 року № 24 „Про внесення змін до Положення про Міністерство фінансів Російської Федерації” [6] встановлено, що державне регулювання відносин у сфері кредитної кооперації, а саме контроль (нагляд) за діяльністю кредитних кооперативів, їх спілок (асоціацій), саморегулювальних організацій та інших об'єднань кредитних кооперативів здійснюється федеральним органом виконавчої влади в особі Міністерства фінансів Російської Федерації. Відсутність спеціально створеного органу публічної адміністрації, уповноваженого здійснювати регулятивну та контрольну діяльність виключно у сфері кредитної кооперації є суттєвим недоліком всієї кредитно-кооперативної системи Російської Федерації. Також у російському законодавстві відсутнє поняття ліцензування діяльності кредитних кооперативів, яке є додатковою гарантією їх діяльності та важелем державного впливу і контролю. Проте нормативно-правовими актами закріплені розподіл державного контролю за кредитними кооперативами у відповідності до кількості їх членів (а відповідно і до масштабів їх діяльності): відносно кредитних кооперативів, кількість членів яких більше 5 тисяч фізичних та/або юридичних осіб уповноважений федеральний орган виконавчої влади має право запитувати та отримувати інформацію про фінансово-господарську діяльність кредитного кооперативу в органів державної статистики, федерального органу виконавчої влади, уповноваженого по контролю й нагляду тощо, отримувати в кредитного кооперативу статутні документи, внутрішні нормативні документи, фінансову (бухгалтерську) звітність, направляти своїх представників на загальні збори членів кредитного кооперативу тощо. Такий розподіл обсягу державного контролю відповідно до масштабів діяльності є прийнятним і для кредитних спілок України.

Відома діяльність кредитних спілок у Республіці Білорусь. Однак стан законодавства, що регламентує зазначену сферу досить нестабільний. Наприклад, для кредитних спілок, учасниками яких є суб'єкти малого підприємництва, робота організується на основі Постанови Ради Міністрів Республіки Білорусь від 21 грудня 1999 року № 1972 „Про спілки взаємного кредитування суб'єктів малого підприємництва” [7]. Вона визначає основні моменти роботи: розмір пайового внеску, мінімальну кількість учасників, максимальний розмір виданої позики одному учаснику, і регулює інші питання. Слід вказати, що Постанова не є досконалою, та потребує внесення змін: наприклад, розміру пайового внеску (наразі – 300 євро, що є суттєвою сумою). Цю суму доцільно зменшити на законодавчому рівні або надати право учасникам кредитної спілки самостійно визначати розмір паю. Кредитні спілки громадян працюють на підставі ст.ст.116, 760-767 Цивільного кодексу Республіки Білорусь [8]. Звісно, такого правового поля недостатньо для повноцінної роботи. Прийняття спеціального законодавства у сфері регулювання кредитних спілок взагалі та адміністративно-правового регулювання їх створення та діяльності, зокрема, є для Республіки Білорусь суттєвою необхідністю. Отже, кредитні спілки Республіки Білорусь потребують суттєвого втручання органів публічної адміністрації у формі встановлення загальних засад створення та діяльності кредитних спілок, надання їм специфічного статусу, висування принципів вимог до їх внутрішньої організації.

На території Литви перший кредитний кооператив був створений у 1871 році. Таким чином, Литовський рух кредитної кооперації зароджувався в той самий часовий період, що і в Росії, коли ідеї кредитної кооперації стали поширюватись по всьому світу. Щодо сучасних напрямків розвитку кредитних спілок Литви, слід вказати, що у 2000 році був підготовлений і прийнятий новий Закон про кредитні спілки, який до сих пір є основою для діяльності всіх кредитних кооперативів. Також у 2000 році був прийнятий Закон про Центральну кредитну спілку (ЦКС), яка була створена кредитними спілками у 2002 році і відразу ж після створення отримала державну підтримку і кредитну лінію від Фонду Сороса в розмірі 1 млн. євро. ЦКС є кредитною спілкою для кредитних спілок, що надає суттєву фінансову підтримку. Створення такої організації є дуже позитивним моментом у діяльності кредитних спілок, що може бути застосовано і в діяльності українських кредитних спілок. Наглядовою функцією за діяльністю кредитних спілок і ЦКС наділений Центральний Банк Литви. Усі кредитні спілки здійснюють свою діяльність на підставі ліцензії Центрального Банку. Окрім ліцензування, Центральний банк встановлює нормативи, що обмежують ризики кредитних спілок, а також здійснює нагляд за

діяльністю кредитних спілок: документальний нагляд (накопичення та аналіз інформації, яка надається кредитними спілками, аналіз фінансового стану кредитних спілок на підставі звітності, оцінка виконання нормативних показників, контроль за відповідністю законодавству тощо), проведення інспекційних перевірок (достовірності складеної звітності, оцінка ефективності управління ризиками, оцінка роботи керівництва), контроль після проведення інспекційних перевірок (за усуненням недоліків, виявлених під час перевірок. Процес створення та організації діяльності кредитної спілки включає в себе наступні етапи: збори ініціативної групи, підписання договору про створення кредитної спілки, формування необхідного капіталу, отримання безстрокової ліцензії від Центрального Банку Литви на право здійснення діяльності і власне реєстрація організації. Увесь період реєстрації кредитної спілки займає приблизно півроку. Новостворена кредитна спілка відкриває свій рахунок у Центральній кредитній спілці і починає свою діяльність. Центральна кредитна спілка – це установа, що об'єднує всі кредитні спілки Литви. Однак одним із членів Центральної кредитної спілки є держава, пай якої складає 97% від загальної суми паїв, однак, як і в будь-якій кредитній спілці, діє принцип: один член – один голос. Таким чином, держава має лише один голос, тобто держава бере безпосередню участь в організації діяльності кредитних спілок Литви, вона не втручається в їхню діяльність, не нав'язує свої напрямки, що, напевне, є найкращим прикладом взаємодії держава-кредитна спілка.

Механізм функціонування кредитної кооперації в Казахстані був подібний тому, який вже склався в Західній Європі, з однією важливою відмінністю: кредитні спілки в Казахстані були частиною всіх інших кооперацій, а на Заході – навпаки, всі форми кооперації мали своє окреме кооперативне товариство. Це пояснюється недостатньою грамотністю та освіченістю громадян. Основою для запровадження кредитної кооперації є положення законів Республіки Казахстан. У Законі „Про сільську споживчу кооперацію в Республіці Казахстан” не виокремлена діяльність кредитних кооперативів, але формулювання пункту 3 статті 4 дає підстави стверджувати про правомочність такої діяльності: „сільські споживчі кооперативи створюються за рахунок майнових (пайових) внесків для здійснення торгової, заготівельної, збутової, переробної, обслуговуючої та іншої діяльності, не забороненої законодавством”. У Положенні „Про фонд підтримки і розвитку сільської споживчої кооперації”, затвердженому Союзом споживчої кооперації Республіки Казахстан 24 травня 2001 року, однією з основних цілей зазначається створення кредитних організацій у сфері виробництва та переробки сільськогосподарської продукції. Однією з головних причин, які стримують розвиток кредитної кооперації в Казахстані, є відсутність спеціального закону, який регулює виключно діяльність кредитних споживчих кооперативів, які хоча і є споживчими, однак діяльність свою розгортають у фінансово-кредитній сфері. Вагомим поштовхом до розвитку кредитної кооперації стало прийняття Закону Республіки Казахстан від 28 березня 2003 року № 400-2 „Про кредитні товариства” [9], відповідно до ст.1 якого кредитним товариством визнається юридична особа, створена фізичними та (або) юридичними особами для задоволення потреб його учасників у кредитах та інших фінансових, у тому числі банківських, послугах шляхом акумулювання їх грошей і за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством Республіки Казахстан. Також зазначений закон містить положення про те, що кредитне товариство створюється у формі товариства з обмеженою відповідальністю і є комерційною організацією, яка здійснює окремі види банківських операцій без ліцензії уповноваженого державного органу з регулювання і нагляду за фінансовим ринком і фінансовими організаціями. Тобто, хоча кредитні товариства в Республіці Казахстан і подібні до українських кредитних спілок за метою створення та зовнішніми проявами діяльності, що виражається в наданні фінансових послуг, однак мають принципову відмінність – у формі організації та правовій природі. Наразі в Казахстані назріла необхідність приступити до розробки спеціального закону про кредитні установи, який би об'єднував багато розрізнених положень у частині організації кредитних відносин. При цьому повинні бути враховані всі фінансові організації, пов'язані з кредитуванням, зокрема і кредитні кооперативи. Необхідно офіційно визначити їхній статус і перелік тих операцій, які вони можуть здійснювати. Такий закон повинен сприяти формуванню новітньої кредитної системи, яка б відповідала особливостям і потребам населення [10, 15].

Робота по створенню кредитних спілок у Киргизькій Республіці була розпочата за ініціативою Президента А.А. Акаєва в рамках реформування фінансової системи села, що є частиною програми комплексних основ розвитку, яка передбачала і розвиток кредитних спілок та інститутів мікрокредитування [11, 40]. Першим кроком у цьому напрямку було підписання 13 травня 1996 року між Урядом Киргизької Республіки, Національним банком Киргизької

Республіки та Азіатським банком розвитку Меморандуму про створення мережі сільських кредитних спілок та надання їм фінансової підтримки в рамках Проекту „Сільські фінансові інститути”. В якості експерименту в серпні 1996 року були створені три пілотні кредитні спілки: у Чуйській області – кредитна спілка „Барс” (м. Кара-Балта) і в Ошській області – кредитна спілка „Араван” (Араванський район) та кредитна спілка „Кадам-жай” (Кадамжайський район). На базі цих кредитних спілок проходила апробація теоретичних досліджень та накопиченого практичного досвіду фінансування фермерських та селянських господарств. Можна сказати, що з 1996 року здійснилася початкова фаза Проекту „Сільські фінансові інститути”, у ході якого був розроблений, впроваджений та запущений механізм створення кредитних спілок як установ, здатних надавати фінансові послуги сільському населенню. За успішного функціонування пілотних кредитних спілок, Національним банком Киргизької Республіки була розпочата робота зі створення кредитних спілок по всій території республіки.

З прийняттям Закону Республіки Узбекистан „Про кредитні спілки” [12] у 2002 році були зроблені перші кроки по створенню нового сегмента фінансового сектора – кредитних спілок, які стали першими небанківськими фінансовими інститутами в Республіці Узбекистан. Кредитними спілками визнаються кредитні організації, що створюються юридичними та фізичними особами на основі добровільного рівноправного членства з метою надання кредитів і надання інших фінансових послуг. Державна реєстрація кредитних спілок і видача ліцензій здійснюється Центральним банком Республіки Узбекистан. Для проведення державної реєстрації кредитної спілки і видачі ліцензії до Центрального банку Республіки Узбекистан чи його територіального управління надаються такі документи: заява про реєстрацію із зазначенням місцезнаходження, протокол загальних зборів про створення кредитної спілки, статут кредитної спілки, бізнес-план діяльності кредитної спілки, документи, що засвідчують фінансовий стан засновників-юридичних осіб, документ банку, що засвідчує формування статутного фонду кредитної спілки, банківський платіжний документ про сплату реєстраційного збору. Протягом тридцяти календарних днів із дня подачі документів Центральний банк Республіки Узбекистан здійснює державну реєстрацію кредитної спілки і одночасно видає йому ліцензію. Розмір плати за проведення державної реєстрації кредитної спілки визначається Центральним банком Республіки Узбекистан, однак за видачу кредитній спілці ліцензії плата не справляється. Проте можлива відмова в державній реєстрації кредитної спілки і видачі їй ліцензії в наступних випадках: неподання документів, необхідних для державної реєстрації кредитної спілки, невідповідність статуту та інших документів законодавству, наявність у документах, наданих для проведення державної реєстрації, недостовірних чи перекручених відомостей, а також необґрунтованість бізнес-плану, нестійке фінансове становище одного чи кількох засновників – юридичних осіб. Також особливості проведення державної реєстрації та ліцензування кредитних спілок Узбекистану визначаються Положенням про порядок державної реєстрації і ліцензування кредитних спілок, затвердженим постановою Правління Центрального банку Республіки Узбекистан від 23 січня 2010 року № 3-6 [13]. Здебільшого адміністративна процедура створення і діяльності кредитних спілок Узбекистану подібна до української, адже розвивалась майже в однакових часових проміжках, проте має власні особливості (наприклад, можливість членства юридичних осіб у кредитній спілці, складання бізнес-плану при проведенні державної реєстрації та подання його реєструючому органу, надання одночасно з державною реєстрацією ліцензії)

Кооперативний рух у країнах Азії розвивався під сильним впливом кооперативного розвитку Європи. Велике значення в багатьох країнах Азії, що розвиваються, відіграють кооперативні банки, особливо в задоволенні фінансових потреб сільського господарства. Кредитні кооперативи створювались здебільшого задля підтримки сільського господарства і бідних прошарків населення. Урядові субсидії, кредитування цільових груп, часткова участь у пайовому капіталі призвели до цілковитої залежності кредитних кооперативів країн Азії від державної підтримки. Як підсумок, така підтримка призвела до втручання уряду в поточні щоденні операції кооперативів. Кредитні кооперативи є головним джерелом мікrokредитування, особливо в таких країнах, як Індія, Шрі-Ланка, В'єтнам, Філіппіни і Таїланд. В Азії існує два типи законів, які регулюють діяльність кредитних кооперативів: загальний закон для всіх типів кооперативів, спеціальний закон для кредитних кооперативів. У всіх країнах діє загальний закон для всіх видів кооперативів, за виключенням Японії та Південної Кореї, де існує різне кооперативне законодавство. В Індії діяльність кооперативних банків регулюється Кооперативним Суспільним Актом.

Кредитні спілки в Сполучених Штатах Америки (далі – США) мають власні особливості становлення та діяльності за сучасних умов. Слід зазначити, що в 70-х роках XX століття спостерігається кількісне зростання кредитних спілок США за рахунок збільшення членства, а після 70-х років XX століття розпочався перехід виключно до якісного росту за рахунок концентрації та централізації кредитних спілок шляхом їх об'єднання, залучення нових членів, покращення фінансових показників. Федеральний закон „Про кредитні спілки” 1934 року ввів систему ліцензування, регулювання та контролю за діяльністю кредитних спілок на федеральному рівні.

Таким чином, проаналізувавши зарубіжний досвід діяльності кредитних спілок, можна підвести підсумок, що ефективна діяльність кредитних спілок у різних країнах світу зумовлена переліком відповідних передумов. Це, насамперед, добровільність утворення установ кредитної кооперації та акумуляція грошових коштів фізичних (а в деяких країнах і юридичних осіб), цілеспрямованість кредитних спілок на забезпечення режиму найбільшого сприяння їх учасників при кредитному, розрахунковому, консультаційному, посередницькому та інших видах обслуговування. Однак чи не найвагомішим фактором у стабільній діяльності є вплив держави на діяльність кредитних спілок, основні напрямки якого варто розглядати як позитивні задля запозичення і запровадження у вітчизняну систему кредитної кооперації як-от: при поданні документів для реєстрації кредитної спілки, долучати докладні біографії на члена органу управління із зазначенням детальних відомостей у професійному плані (Німеччина), одночасна державна реєстрація кредитної спілки і видача ліцензії, що дасть змогу скоротити витрати фінансових та трудових ресурсів (досвід Узбекистану), обмеження ризиків діяльності кредитних спілок на державному рівні, що сприятиме стійкості та стабільності кредитних спілок (досвід Латвії), розподіл функцій державного контролю за кредитними спілками у відповідності до кількості їх членів, а відповідно і до масштабів їх діяльності, що посилить контроль за більш ризикованими і дасть змогу розвиватися невеликим кредитним спілкам (досвід Росії) тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституция Российской Федерации от 12 декабря 1993 года. – Официальное издание. – М.: Изд-во „Юридическая литература”, Администрация Президента Российской Федерации. – 1997. – 64 с.
2. Гражданский кодекс Российской Федерации от 30 ноября 1994 года // Собрание законодательства РФ. – 1994. – № 32. – Ст. 3301.
3. О кредитной кооперации: Федеральный Закон Российской Федерации от 18 июля 2009 года (принят ГД ФС РФ 03.07.2009 года) // Собрание законодательства РФ. – 2009. – № 29. – Ст. 3627.
4. Шастин Д. Кредитные потребительские кооперативы граждан / Шастин Дмитрий // Правосудие в Восточной Сибири. – 2002. – № 1-2. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1135012>
5. О государственной регистрации юридических лиц и индивидуальных предпринимателей: Федеральный закон от 08 августа 2001 года № 129-ФЗ. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.legis.ru/misc/doc/2698>.
6. О внесении изменений в Положение о Министерстве финансов Российской Федерации: Постановление Правительства Российской Федерации от 26 января 2010 года № 24. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.rg.ru/2010/03/16/kredit-kooperativ-dok.html>.
7. Об обществах взаимного кредитования субъектов малого предпринимательства: Постановление Совета Министров Республики Беларусь от 21 декабря 1999 года № 1972. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://pravo.levonevsky.org/bazaby/org507/sbor13/texv2586.htm>.
8. Гражданский кодекс Республики Беларусь от 07 декабря 1998 года № 218-3 // Ведомости Национального собрания Республики Беларусь. – 1999. – № 7-9. – Ст. 101.
9. О кредитных товариществах: Закон Республики Казахстан от 28 марта 2003 года № 400-2. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=02764&all=all>.
10. Муратова З.А. Развитие кредитных кооперативов в мировом хозяйстве: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. эконом. наук: 08.00.14 «Мировая экономика» / З.А. Муратова. – Алматы, 2009. – 27 с.

11. Кыргызская Республика: новые перспективы. Комплексная Основа Развития Кыргызской Республики до 2010 года. Общенациональная стратегия, Бишкек. – 2001. – 106 с.
12. О кредитных союзах: Закон Республики Узбекистан от 04 апреля 2002 года № 355-П. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.kua.uz/legislation/20090925/закон-республики-узбекистан-п-355-п-от-4-апреля-2002-г-о-кредитных-союзах>.
13. Об утверждении Положения о порядке государственной регистрации и лицензировании кредитных союзов: постановление Правления Центрального банка Республики Узбекистан от 23 января 2010 года № 3-6. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.kua.uz/sites/default/files/u3/%20o%20лицензировании_rus_new.pdf

УДК 351.74: 342.265 (477)

ЗАПОБІГАННЯ МІЛІЦІЄЮ ПОРУШЕННЯМ ПРАВИЛ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАГЛЯДУ ОСОБАМИ, ЗВІЛЬНЕНИМИ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Ковальов С.І., заступник начальника слідчого управління

Головне управління Міністерства внутрішніх справ України в Одеській області

Стаття присвячена запобіганню міліцією порушень правил адміністративного нагляду особами, звільненими з місць позбавлення волі.

Ключові слова: запобігання, міліція, порушення, правила, адміністративний нагляд, звільнені особи, місця позбавлення волі.

Ковалев С.И. ПРЕДОТВРАЩЕНИЕ МИЛИЦИЕЙ НАРУШЕНИЙ ПРАВИЛ АДМИНИСТРАТИВНОГО НАДЗОРА ЛИЦАМИ, ОСВОБОЖДЕННЫМИ ИЗ МЕСТ ЛИШЕНИЯ СВОБОДЫ / Главное управление Министерства внутренних дел Украины в Одесской области, Украина

Статья посвящена предупреждению милицией правонарушений правил административного надзора лицами, освобожденными из мест лишения свободы.

Ключевые слова: предупреждение, милиция, правонарушение, правила, административный надзор, освобожденные лица, места лишения свободы.

Kovalev S.I. PREVENTION OF ADMINISTRATIVE SUPERVISION RULES PERPETRATION BY RELEASED PERSONS / Head-office of the Ministry of interior of Ukraine in Odessa region, Ukraine
The article is dedicated to prevention of administrative supervision rules perpetration by released persons.

Key words: prevention, militia, perpetration, rules, administrative supervision, released persons, penitentiary institutions.

Питання запобігання порушенням правил адміністративного нагляду знайшло своє віддзеркалення в самій конструкції ст.395 КК України [1], у якій законодавець виділив особливість даного складу злочину, який відрізняє його від багатьох інших суспільно небезпечних діянь. Порушення правил адміністративного нагляду є явищем, що виникло вже з приводу вчинених раніше злочинів. Дана особа може притягатися до кримінальної відповідальності за порушення правил адміністративного нагляду лише в тих випадках, коли за нею був встановлений судом адміністративний нагляд у зв'язку з раніше вчиненими злочинами.

У комплексі заходів, направлених на запобігання злочинності в цілому, важлива увага надається і проблемі попередження повторних злочинів з боку осіб, звільнених з місць позбавлення волі. Серед заходів запобігання порушенню правил адміністративного нагляду слід виділити: а) співпрацю установ виконання покарань з органами внутрішніх справ з метою забезпечення повного обліку звільнених з місць позбавлення волі; б) регулярне проведення органами внутрішніх справ загальнонаглядових перевірок за дотриманням законодавства про адміністративний нагляд; в) організаційно-штатну забезпеченість служб органів внутрішніх справ, що здійснюють адміністративний нагляд; г) систематичне проведення правового